

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ "ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE"

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 341.231.14:342.7(478+498)(043.2)

DOLTU MIHAI

DREPTURILE OMULUI ȘI MĂSURILE PENTRU COMBATEREA PANDEMIEI COVID-19 ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ, ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA - O ABORDARE COMPARATIVĂ

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNATIONAL SI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Chișinău
2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova

Conducător științific:

LÎSENCO Vladlena, Conf. univ. Dr. hab.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctor:

1. Președinte - Poalelungi Mihai, Prof. univ. Dr. hab.
2. Conducător științific - Lîsenco Vladlena, Conf. univ. Dr. hab.
3. Referent oficial - Burian Alexandru, Prof. univ. Dr. hab.
4. Referent oficial - Gamurari Vitalie, Conf. univ. Dr.
5. Referent oficial - Zaharia Virginia, Conf. univ. Dr.

Susținerea publică va avea loc la data de 05 iulie 2024, ora 12:00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, mun. Chișinău, str. Gh. Iablocikin 2/1, Republica Moldova, Sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca USEM și pe pagina web a ANACEC: (<http://www.cnaa.md>).

Rezumatul a fost expediat la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, Camera Națională a Cărții, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Academiei de Științe a Moldovei, Biblioteca USEM, Biblioteca Națională a României.

Președinte al Comisiei de susținere publică:

POALELUNGI Mihai
Prof. univ., Dr. hab.

Conducător științific:

LÎSENCO Vladlena
Conf. univ., Dr. hab.

Autor:

DOLTU Mihai
© Doltu Mihai, 2024

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	19
BIBLIOGRAFIA	22
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	28
ADNOTARE (română, engleză, rusă)	30

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂȚII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Pandemia Covid-19 a afectat grav Europa și lumea, având consecințe majore asupra sănătății publice și economiei. Numeroase decese și cazuri de îmbolnăvire au pus presiune pe sistemele de sănătate. Măsurile de restricționare adoptate pentru a limita răspândirea virusului au încetinit economia, cauzând întreruperi în lanțurile de aprovizionare și necesitând intervenții guvernamentale. Criza a evidențiat și rolul Uniunii Europene în abordarea unor astfel de amenințări. În România, la 16 martie 2020, în urma răspândirii pandemiei, Președintele a proclamat starea de urgență, bazându-se pe prevederi din Constituție și o Ordonanță de Urgență a Guvernului. A fost restrânsă exercitarea unor drepturi și libertăți, cum ar fi libera circulație și dreptul la educație, pentru a combate răspândirea COVID-19.

În urma măsurilor care au restrâns drepturile și libertățile în România, Reprezentanța Permanentă a țării pe lângă Consiliul Europei a notificat Secretariatul General despre acestea. Conform Articolului 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, statele pot deroga temporar de la obligațiile lor în situații de pericol public, dacă informează Consiliul Europei și respectă anumite condiții. Totuși, Convenția menționează că anumite drepturi fundamentale, precum dreptul la viață sau dreptul de a nu fi supus torturii, nu pot fi suspendate nici în astfel de situații.

Republica Moldova a trecut rapid prin diferite niveluri de alertă datorită răspândirii COVID-19, declarând starea de urgență pe 17 martie 2020, inițial până pe 15 mai. Comitetul pentru Situații de Urgență a primit autorizația de a implementa măsuri precum reglementarea intrărilor și ieșirilor din țară, impunerea unor restricții de deplasare, carantina, un regim specific pentru organizații, interzicerea adunărilor și direcționarea consumului de produse esențiale. Mai mult, a existat posibilitatea controlului asupra mass-media pentru a informa și educa cetățenii. Hotărârea a inclus și proceduri speciale pentru numirea și revocarea conducătorilor agențiilor, interzicerea demisiilor, mobilizarea cetățenilor în servicii publice și efectuarea de rechiziții. Măsuri suplimentare au fost prevăzute pentru a combate efectele pandemiei.

În contextul pandemiei de Covid-19, s-au dezbătut intens în mediile academice și juridice derogările de la Articolul 15 al Convenției Europene. Există două opinii: unii specialiști consideră derogările justificate, susținând că, odată cu încheierea urgenței, legile se vor întoarce la normal. Alții cred că derogările nu sunt necesare, deoarece Convenția are deja prevederi pentru situații de urgență. În timpul pandemiei, unele state au derogat de la Convenție, în timp ce altele nu au făcut-o. Această criză a fost unică, având loc într-o perioadă când drepturile omului sunt esențiale în discursul public și văzute ca parte integrantă a statului de drept în democrațiile liberale.

Scopul și obiectivul tezei. Lucrarea de față își propune să analizeze modul în care măsurile adoptate împotriva pandemiei de Covid-19 au afectat drepturile omului, la nivelul României, al Republicii Moldova dar și la nivelul Uniunii Europene ca entitate

distinctă. România este membră a Uniunii Europene din 2007, iar Republica Moldova este țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană din 2022. Am considerat utilă, așadar, o prezentare comparativă a modului în care măsurile adoptate împotriva pandemiei de Covid-19 au afectat drepturile omului la nivelul acestor trei entități. Considerăm că această abordare este în măsură să furnizeze lecții prețioase pentru mai buna gestionare, din perspectiva respectului față de drepturile omului, a unor perioade dificile sau periculoase.

Metodologia cercetării științifice. Lucrarea se întemeiază pe mai multe categorii de surse:

- Pentru Uniunea Europeană - acte normative, luări de poziție emise de diverse instituții cu atribuții în domeniul drepturilor omului la nivel european: Directoratul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, The Subcommittee on Human Rights of the European Parliament, The European Instrument for Democracy and Human Rights European Network of National Human Rights Institutions etc.; rapoarte solicitate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene statelor membre; ghiduri, informări, instrucțiuni emise de entități oficiale sau neguvernamentale; documente fundamentale referitoare la drepturile omului, precum Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.
- Pentru România - Constituția României, Ordonanța de urgență nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, Decretul nr. 195 din 16 martie 2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, publicat în Monitorul Oficial nr. 212 din 16 martie 2020 emis de președintele României, alte acte normative emise în perioada pandemiei cu incidență în materia drepturilor și libertăților fundamentale, comunicate și informări ale Grupului de Comunicare strategică și a Departamentului pentru situații de Urgență, disponibile pe site-ul Ministerului Afacerilor Interne, alte documente, acte normative, luări de poziție etc. emise de autoritățile competente.
- Pentru Republica Moldova - Constituția Republicii Moldova, Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr. 212-XV din 24.06.2004, dispoziții ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, hotărâri ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică din Republica Moldova.

Documentarea bibliografică a fost realizată în special la Biblioteca Centrală Universitară din Iași, unde au fost consultate cărți și reviste de specialitate dar și publicații precum Monitorul Oficial. Au fost avute în vedere și bazele de date cu lucrări științifice disponibile online.

Actele normative aflate la baza acestei lucrări au fost analizate pentru a evidenția problematica drepturilor omului în contextul pandemiei de Covid-19. Au fost utilizate mai multe metode ale cercetării științifice: metoda descriptivă (prezentarea

informațiilor conținute în surse); metoda comparativă (analiza comparativă a situației drepturilor omului din România, Republica Moldova și Uniunea Europeană); relația cauzală (aplicată corelării dintre măsurile adoptate pentru combaterea pandemiei și încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale); metoda logică (la formularea concluziilor acestei cercetări).

Structura lucrării. Lucrarea este structurată în patru capitole. Primul este dedicat unor aspecte teoretice: definirea principalelor obiective ale lucrării, stadiul actual al cercetării precum și considerații generale referitoare la drepturile omului. Al doilea capitol este dedicat unor aspecte de metodologie, privitoare la cele mai importante categorii de surse – în special sursele juridice și abordarea acestora. Al treilea capitol se referă la situația drepturilor omului în context pandemic în Uniunea Europeană. Capitolul al patrulea are în vedere situația drepturilor omului în context pandemic în România și Republica Moldova. Lucrarea include, de asemenea, Introducere, Concluzii și Bibliografie.

Originalitatea lucrării. Teza întrunește mai multe elemente de originalitate :

- Contribuție la cercetarea unor evenimente și aspecte de maximă actualitate și relevanță pentru perioada actuală.
- Contribuție la corpus-ul de lucrări științifice elaborate de juriști români cu referire la subiectul drepturilor omului în timpul pandemiei; deși la nivel internațional volumul de lucrări este deja considerabil, lucrările apărute în spațiul românesc sunt mult mai puține.
- Perspectiva comparativă aplicată situației drepturilor omului din România, Republica Moldova și Uniunea Europeană.
- Contribuție la înțelegerea importanței respectării drepturilor și libertăților fundamentale ca principiu călăuzitor în abordarea oricărui politici de stat.

CONȚINUTUL TEZEI

1. Drepturile omului în timpul pandemiei de Covid-19 în contextul cercetărilor științifice

Pandemia de COVID-19 a impus guvernelor globale să ia măsuri excepționale de protejare a sănătății publice, dar acestea au avut repercusiuni asupra drepturilor omului. Lucrarea de doctorat își propune să evalueze și să compare impactul acestor măsuri asupra drepturilor omului în Uniunea Europeană, România și Republica Moldova. Analiza cuprinde examinarea măsurilor specifice adoptate - de la restricții de călătorie la vaccinare - și evaluarea modului în care acestea au influențat drepturi fundamentale precum libertatea de mișcare sau dreptul la educație. Lucrarea cercetează și conformitatea măsurilor cu normele internaționale privind drepturile omului. Rezultatele vor evidenția eventuale diferențe în abordările regiunilor analizate și vor sugera recomandări pentru a aborda mai eficient crizele viitoare, echilibrând protecția sănătății publice cu respectarea drepturilor omului. În esență, această lucrare vizează găsirea unui echilibru optim între măsurile de sănătate publică și protejarea drepturilor fundamentale.

Lucrarea are următoarele obiective principale:

Examinarea măsurilor de combatere a pandemiei. Acest obiectiv vizează examinarea detaliată a măsurilor adoptate de Uniunea Europeană, România și Republica Moldova pentru combaterea pandemiei COVID-19. Acest lucru include, dar nu se limitează la, restricții de călătorie, carantină, izolare, măsuri de distanțare socială, obligativitatea purtării măștilor și vaccinare.

Acest obiectiv implică o analiză detaliată a măsurilor luate de Uniunea Europeană, România și Republica Moldova pentru a combate răspândirea virusului SARS-CoV-2. În particular, se va acorda atenție unor aspecte precum:

- restricțiile de călătorie: au fost analizate natura și extinderea restricțiilor de călătorie impuse, inclusiv închiderea frontierelor, restricțiile de zbor, cerințele de carantină la sosire și interdicțiile de călătorie.
- carantina și izolarea: a fost examinat modul în care carantina și izolarea au fost implementate și gestionate, inclusiv locația carantinei (acasă sau în centre special amenajate), durata acesteia și modul în care a fost monitorizată și aplicată.
- măsurile de distanțare socială: a fost analizată natura măsurilor de distanțare socială impuse, cum ar fi limitările privind adunările publice, închiderea locurilor de muncă și a școlilor, limitările privind capacitatea în spații închise și publice, precum și alte măsuri pentru a reduce contactul între persoane.
- obligativitatea purtării măștilor: a fost analizat modul în care obligativitatea purtării măștilor a fost implementată și aplicată în diferite contexte, cum ar fi în spațiile publice închise, în mijloacele de transport în comun și în spații deschise.

Pentru fiecare dintre aceste aspecte, a fost avut în vedere gradul de conformitate cu recomandările și liniile directoare internaționale, eficiența în combaterea răspândirii virusului și impactul asupra drepturilor omului. De asemenea, au fost analizate eventualele diferențe în abordările adoptate de Uniunea Europeană, România și Republica Moldova, au fost examinate motivele pentru aceste diferențe și implicațiile acestora.

Analiza impactului acestor măsuri asupra drepturilor omului. Acest obiectiv presupune o analiză minuțioasă a modului în care măsurile adoptate pentru combaterea pandemiei COVID-19 au afectat drepturile fundamentale ale omului. Acest obiectiv s-a concentrat pe drepturi și libertăți fundamentale precum:

- libertatea de mișcare: a fost analizat modul în care restricțiile de călătorie, carantina și izolarea au afectat libertatea de mișcare a indivizilor. Acest lucru va include analiza impactului asupra migranților, a persoanelor care locuiesc în zonele de frontieră și a celor care călătoresc în scopuri de afaceri sau personale.
- dreptul la viață privată: a fost examinat impactul măsurilor, cum ar fi urmărirea contactelor și colectarea de date de sănătate, asupra dreptului la viață privată. Acest lucru include analiza măsurilor de protecție a datelor implementate și modul în care acestea au fost respectate.
- dreptul la muncă: a fost analizat impactul măsurilor de combatere a pandemiei asupra dreptului la muncă. Acest lucru include analiza impactului asupra angajării, a muncii la distanță, a drepturilor lucrătorilor și a securității locului de muncă.
- dreptul la educație: impactul închiderii școlilor și a instituțiilor de învățământ superior asupra dreptului la educație. A fost analizat modul în care învățământul la distanță a fost implementat și accesibilitatea acestuia pentru toți elevii și studenții.
- dreptul la sănătate: a fost examinat modul în care măsurile de combatere a pandemiei au afectat accesul la servicii de sănătate pentru alte boli sau afecțiuni. De asemenea, a fost avut în vedere modul în care dreptul la sănătate a fost afectat de măsurile de carantină și izolare.
- libertatea de întrunire: a fost analizat modul în care restricțiile de circulație și distanțarea socială au restrâns exercitarea acestui drept.
- libertatea religioasă: a fost analizat modul în care regulile de distanțare socială și de limitare a mobilității au afectat practicile religioase.

Pentru fiecare drept analizat, a fost avut în vedere modul în care guvernele și organismele internaționale au echilibrat nevoia de a proteja sănătatea publică cu obligația de a proteja drepturile fundamentale ale omului. De asemenea, au fost identificate eventualele diferențe în impactul asupra drepturilor omului în Uniunea Europeană, România și Republica Moldova și au fost analizate motivele pentru aceste diferențe și implicațiile acestora.

Problema drepturilor omului în contextul pandemiei de Covid-19 a fost considerată o chestiune de maximă importanță, generând sute de cărți și mii de articole

științifice elaborate de specialiști din toată lumea. Deoarece a trecut puțină vreme de la încheierea pandemiei, manifestarea și consecințele acesteia sunt încă insuficient cunoscute, iar efectele pe termen lung încă nu sunt cu totul clare. Din acest motiv, volumul lucrărilor științifice referitoare la pandemie va crește constant în următorii ani. În rândul acestora, drepturile omului vor continua să rămână un subiect important, deoarece fac parte din mecanismele cele mai importante de funcționare a societății de azi.

Protecția drepturilor omului este unul dintre principiile fundamentale aflate la baza societăților democratice contemporane. Drepturile și libertățile fundamentale sunt codificate în tratate și convenții semnate de numeroase state, și se bucură de adevărate sisteme concepute pentru a asigura respectarea lor. Aceste mecanisme au fost puse la încercare în timpul pandemiei de Covid-19, când necesitatea combaterii bolii a dus la adoptarea unor măsuri de urgență și de urgență care au venit în contradicție cu respectarea drepturilor omului.

2. Surse juridice referitoare la chestiunea drepturilor omului în timpul pandemiei de Covid-19. Aspecte metodologice

Pandemia de Covid-19 a fost un fenomen complex, cu multiple aspecte. Majoritatea măsurilor adoptate de state pentru limitarea infectării au afectat într-un fel sau altul drepturile și libertățile fundamentale. Atât la nivelul UE cât și la nivelul individual al statelor a fost emis un volum foarte mare de acte normative, decrete, hotărâri, rezoluții, recomandări etc.

Prezentarea exhaustivă a acestor acte normative este mult peste anvergura unei singure lucrări. Din acest motiv, prezenta lucrare a reținut și analizat doar o selecție din aceste documente, alese dintre cele mai importante sau relevante emise în această perioadă. Aceste documente au fost apoi analizate în contextul pandemiei.

Investigarea surselor juridice emise la nivelul Uniunii Europene dar și la nivelul statelor implică următoarele dificultăți: impune examinarea și studiul unui volum mare de documente - reglementări, rezoluții, rapoarte, poziții etc. ; literatura de specialitate care trebuie examinată pentru corecta plasare în context a acelor documente este extrem de vastă ; actele normative trebuie evaluate dintr-o perspectivă comparativă, dar și sociologică, pentru a sublinia impactul real al măsurilor limitative asupra drepturilor omului.

Din punct de vedere metodologic, legislația cu atingere la drepturile omului adoptată în Uniunea Europeană, România și Republica Moldova în timpul pandemiei de Covid-19 a fost abordată astfel : au fost identificate și prezentate cele mai importante categorii de documente ; au fost selectate câteva documente (legi, instrucțiuni, ghiduri etc.) reprezentative ; acestea au fost analizate din punctul de vedere al drepturilor omului. Aceste documente au fost accesate și consultate predominant online, pe site-uri dedicate precum : EUR-Lex – site-ul care conține întreaga legislație a Uniunii Europene; site-ul Știri Oficiale – construit special pentru a include toate actele normative emise în România

pe perioada pandemiei adoptate în contextul măsurilor pentru combaterea acesteia; site-ul dedicat hotărârilor adoptate de Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică a Republicii Moldova. La acestea s-au adăugat site-urile unor entități oficiale – Guvern, Parlament.

În timpul pandemiei COVID-19, Uniunea Europeană (UE) a adoptat mai multe documente juridice importante și a întreprins acțiuni pentru a face față crizei, asigurând în același timp protecția drepturilor omului. Unele dintre cele mai importante documente și sunt următoarele:

Orientările Comisiei Europene. Comisia Europeană a emis numeroase orientări privind protecția drepturilor fundamentale în contextul pandemiei de coronavirus. Aceste orientări au avut ca scop asigurarea faptului că măsurile luate de statele membre pentru a combate pandemia sunt în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE. Aceste orientări nu au fost obligatorii și au servit drept recomandări pentru statele membre. Cu toate acestea, ele au jucat un rol important în coordonarea răspunsului la pandemie și în asigurarea faptului că măsurile luate la nivel național erau în concordanță cu legislația UE și respectau drepturile fundamentale.

Rezoluțiile Parlamentului European. Parlamentul European a adoptat mai multe rezoluții în timpul pandemiei, solicitând statelor membre să respecte drepturile și libertățile fundamentale în timpul punerii în aplicare a măsurilor de combatere a pandemiei. De exemplu, Parlamentul European a adoptat o rezoluție privind acțiunea coordonată a UE de combatere a pandemiei COVID-19 și a consecințelor acesteia, care a solicitat statelor membre să se asigure că măsurile de urgență sunt necesare, proporționale, temporare și în conformitate cu drepturile fundamentale.

Aceste rezoluții au reprezentat un instrument important pentru Parlamentul European pentru a-și exprima poziția cu privire la aspecte cheie legate de pandemie și de impactul acesteia asupra drepturilor și libertăților fundamentale. De asemenea, acestea au servit ca un apel la acțiune pentru Comisia Europeană și statele membre pentru a lua măsurile necesare pentru a aborda provocările pe care le ridică pandemia, respectând în același timp drepturile fundamentale.

Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). CJUE a emis mai multe hotărâri în timpul pandemiei care au avut implicații pentru drepturile omului. De exemplu, CJUE s-a pronunțat în cauze legate de protecția datelor, azil și migrație și libertatea de circulație. Aceste hotărâri au clarificat aplicarea legislației UE în contextul pandemiei și au contribuit la asigurarea protecției drepturilor fundamentale. De asemenea, CJUE a emis mai multe hotărâri care au avut implicații asupra libertății de circulație în UE.

Diferite agenții ale UE, precum Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC) și Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO), au întreprins acțiuni și au emis orientări în timpul pandemiei pentru a ajuta statele membre să abordeze criza, respectând în același timp drepturile omului.

România. Gestionarea crizei provocate de pandemia de Covid-19 în România a revenit mai multor instituții : Președinția, Guvernul, Parlamentul, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență etc.

La debutul pandemiei, cel mai important act normativ a fost Decretul nr. 195 din 16 martie 2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, emitenț Președintele României. Pe durata pandemiei a fost emis un volum impresionant de acte normative de către instituțiile abilitate. Astfe, doar în primele luni de la declararea stării de urgență, Guvernul a adoptat nu mai puțin de 48 de ordonanțe și ordonanțe de urgență, 194 de hotărâri de Guvern, sute de ordine de ministru și alte acte subsecvente.

Republica Moldova. În Republica Moldova, adoptarea și implementarea măsurilor pentru combaterea pandemiei de Covid-19 au fost gestionate de Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică. Cadrul legal național în materie de pregătire și răspuns la urgențe de sănătate publică reflectă normele stabilite de legislația UE, Organizația Mondială a Sănătății și alte organisme internaționale. Acesta include măsuri pentru prevenirea, pregătirea și gestionarea urgențelor de sănătate publică, evaluarea riscurilor de declanșare, declararea sau anularea stării de urgență de sănătate publică, atribuirea de competențe speciale legate de spații și bunuri, inclusiv măsuri de izolare și carantină, stabilirea normelor de acces și ieșire din zonele supuse izolării sau carantinei, informarea cetățenilor cu privire la urgențele de sănătate publică, precum și mecanismele de coordonare și mobilizare a fondurilor de urgență.

În fața declarării stării de Urgență de Sănătate Publică, la nivel internațional și național, datorită pandemiei de COVID-19, Guvernul Republicii Moldova a organizat și a asigurat comunicarea între diferite sectoare pentru implementarea măsurilor de sănătate publică necesare pentru controlul și prevenirea răspândirii COVID-19, prin intermediul Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică (CNESP) și Comisiei pentru Situații Excepționale (CSE).

3. Situația drepturilor omului în contextul măsurilor pentru combaterea Covid-19 la nivelul Uniunii Europene

Ca reacție la pandemie, țările membre au adoptat diverse măsuri care au afectat libertatea de mișcare, atât intern cât și internațional. Măsurile de restricționare a mobilității interne au variat de la lockdown complet sau parțial până la limitarea circulației interregionale, instituirea orelor de stingere și restricții de circulație pentru anumite grupuri de persoane. Astfel de restricții nu au fost mereu corelate cu situația epidemiologică a respectivei zone, ci impuse la nivel național, ignorând evoluția regională și locală a pandemiei, ceea ce a dus la un impact disproporționat asupra unor regiuni și a generat o stare de nemulțumire.

În contextul pandemiei COVID-19, închiderea granițelor și restricțiile de circulație în Europa au afectat multe aspecte ale vieții, inclusiv călătoriile, drepturile de

reședință și asistența medicală. S-a observat o creștere a măsurilor de securitate atât la frontierele externe, vizând solicitanții de azil și migranții, cât și la cele interne ale spațiului Schengen. Majoritatea acestor măsuri au fost luate unilateral de statele membre UE, conducând la un răspuns fragmentat la nivel european. Guvernele au fost puse în situația de a echilibra protecția sănătății publice cu libertatea de mișcare, un principiu cheie al integrării europene.

În timpul pandemiei COVID-19, statele au avut datoria de a limita și eradica boala, asigurând dreptul la viață și sănătate al populației lor prin măsuri eficiente de sănătate publică. Cu toate acestea, măsurile adoptate de statele UE au afectat și alte drepturi fundamentale, precum libertatea de circulație, dreptul la educație și la viața privată. Pandemia a scos în evidență dificultatea de a găsi un echilibru între măsurile necesare și cele excesive, având în vedere incertitudinea legată de riscul real al virusului și impactul diferențiat asupra populației. Astfel de situații de urgență au afectat și funcționarea instituțiilor, favorizând puterea executivă. Orice restricție impusă drepturilor omului în astfel de contexte trebuie să fie proporțională, temporară și în conformitate cu normele internaționale privind drepturile omului, care rămân valabile în situații de urgență, respectând principiile democrației și ale statului de drept.

În acest context, o contribuție importantă la protecția drepturilor fundamentale în UE au avut-o reprezentanții societății civile, ONG-uri, dar și organizații oficiale precum Ombudsman-ul european.

4. Situația drepturilor omului în contextul măsurilor pentru combaterea Covid-19 în România și Republica Moldova

Decretul nr. 195 din 16 martie 2020, emis de Președintele României, se referă la instituirea stării de urgență în contextul pandemiei de SARS-CoV-2, care a infectat 160.000 de persoane și a cauzat peste 5.800 de decese la nivel global. Acest act normativ subliniază decizia Organizației Mondiale a Sănătății de a declara pandemia și evidențiază măsurile adoptate de țările afectate pentru a limita răspândirea virusului, cum ar fi acțiuni în domeniul sănătății și limitarea activităților socioeconomice. Textul accentuează necesitatea măsurilor excepționale, precum starea de urgență, în Europa, având în vedere creșterea cazurilor în România și riscul pentru sănătatea populației. Documentul subliniază că orice restricție a drepturilor trebuie să fie proporțională, legitimă și necesară într-o societate democratică, ținând cont de situația excepțională și interesul public.

Decretul impune starea de urgență în România pentru 30 de zile pentru a combate COVID-19. În această perioadă, se limitează anumite drepturi, precum libera circulație sau dreptul la învățătură, în funcție de situația concretă. Măsurile de urgență sunt clasificate în două anexe și sunt stabilite și coordonate de Ministerul Afacerilor Interne și de Comitetul Național pentru Situații de Urgență, împreună cu Ministerul Sănătății și alte instituții relevante. Toate măsurile trebuie respectate de toate entitățile și persoanele, iar instituțiile sunt obligate să ajute Ministerul Afacerilor Interne în

îndeplinirea misiunilor sale. Anexa 2 a decretului conține măsuri care includ izolarea și carantinarea persoanelor provenite din zone de risc și a celor care vin în contact cu acestea, carantinarea unor clădiri, localități sau zone geografice, închiderea graduală a punctelor de trecere a frontierei de stat, limitarea sau interzicerea circulației vehiculelor sau a persoanelor în anumite zone sau între anumite ore, interzicerea graduală a circulației pe diverse tipuri de transport și rute, închiderea temporară a unor localuri publice și limitarea activității spitalelor publice la internarea și rezolvarea cazurilor urgente, inclusiv pacienții infectați cu SARS-CoV-2 sau diagnosticați cu COVID-19.

Parlamentul Republicii Moldova a declarat stare de urgență pentru perioada 17 martie și 15 mai 2020, în contextul pandemiei de COVID-19. Pe durata acesteia, Comisia pentru Situații Excepționale a fost autorizată să implementeze măsuri precum: regimuri speciale de intrare/ieșire din țară și de circulație pe teritoriul țării, carantină și alte măsuri sanitaro-antiepidemice, interzicerea adunărilor și manifestațiilor publice, raționalizarea consumului de alimente și produse de necesitate, coordonarea informării în masă, modificarea procedurilor de numire și destituire a conducătorilor, interzicerea demisiei lucrătorilor, chemarea cetățenilor pentru servicii publice și rechiziția de bunuri pentru prevenirea și lichidarea consecințelor situației de urgență. Guvernul Republicii Moldova a coordonat și comunicat intersectorial implementarea măsurilor de sănătate publică asociate urgenței COVID-19, prin intermediul CNEȘP și Comisiei pentru Situații Excepționale. Măsurile, inclusiv restricționarea deplasării și cele socio-economice, s-au implementat în funcție de etapele de transmitere a COVID-19, situația epidemiologică și capacitatea sistemului de sănătate. CNEȘP și CTEȘP au asigurat coordonarea măsurilor pentru toate riscurile/urgențele de sănătate publică, inclusiv COVID-19. Coordonarea intersectorială a fost esențială pentru gestionarea pandemiei și diminuarea impactului socio-economic și asupra sistemului de sănătate.

În 2020-2021, CNEȘP și CSE au admis că măsurile adoptate împotriva pandemiei au fost disproporționate, neuniforme, au limitat semnificativ drepturile și libertățile omului și nu au reușit să prevină sau să contracareze răspândirea SARS-CoV-2. Printre drepturile cel mai afectate s-au numărat libertatea de întrunire pașnică, libertatea de exprimare, libertatea de circulație, accesul la informații, dreptul la petiționare și accesul la justiție. De asemenea, drepturile economice, sociale și culturale au fost afectate de pandemie, restricțiile aferente și criza socio-economică aferentă. În plus, se consideră că anumite măsuri antipandemice nu au ținut cont de situația grupurilor vulnerabile și marginalizate, ceea ce a avut un impact negativ disproporționat asupra lor

Măsurile cu impact major asupra drepturilor omului au fost: oprirea cursurilor școlare, securizarea granițelor, implementarea carantinei și izolării, limitarea adunărilor publice și restricționarea mobilității în interiorul gospodăriilor. Oprirea cursurilor școlare s-a tradus prin scăderea orelor sau zilelor de învățământ, migrarea la platforme de învățământ online și închiderea totală a instituțiilor de învățământ. Securizarea granițelor a implicat închiderea accesului către alte țări sau regiuni, impunând restricții specifice unor segmente de populație în funcție de proveniența geografică, expunerea la COVID-

19 sau rezultatele testărilor. Carantina a vizat persoanele posibil expuse la COVID-19 fără a avea o infecție certificată, cum ar fi călătorii sau cei care au interacționat cu cazuri potențiale sau confirmate. Izolarea a fost destinată celor cu simptome sau cu un diagnostic confirmat, incluzând persoanele suspectate cu simptome, cazurile confirmate nepurtătoare de simptome și cazuri externe. Limitarea adunărilor a stabilit un prag maxim de participanți la evenimente în interior sau exterior. Izolarea la nivelul gospodăriilor a inclus ore de circulație restricționată, instrucțiuni de autoizolare și lockdown-uri, permițând deplasările doar în situații critice, ca vizitele medicale sau achiziționarea de bunuri esențiale. Anumite măsuri au putut restricționa de asemenea mobilitatea grupurilor vulnerabile, precum seniorii sau persoanele cu afecțiuni preexistente.

În România, pe perioada stării de urgență și a stării de alertă, Avocatul Poporului a fost extrem de activ, emițând o multitudine de scrisori, luări de poziție, sesizări și recomandări către oficiali guvernamentali, inclusiv primul ministru, Grupul de Comunicare Strategică, și miniștrii de interne, sănătate, muncă și protecție socială, educație și cercetare, și finanțe publice. Aceste inițiative au fost orientate spre deciziile luate de acești oficiali în timpul stării de urgență și stării de alertă și impactul lor asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Avocatul Poporului a subliniat necesitatea acestor acțiuni din cauza severității măsurilor luate de autoritățile române pentru a combate și preveni efectele pandemiei de Covid-19. Conform Avocatului Poporului, România a implementat unele dintre cele mai drastice măsuri de restricționare a drepturilor și libertăților, ceea ce este îngrijorător, chiar dacă unele dintre aceste măsuri au fost eficiente în prevenirea răspândirii comunitare a virusului Covid-19.

Avocatul Poporului din Republica Moldova a avut inițiative similare pentru protejarea drepturilor omului în situații în care anumite măsuri luate de autorități în numele sănătății publice au încălcat unele drepturi fundamentale. Ombudsmanul, cunoscut și ca Avocatul Poporului, este o entitate constituțională din Republica Moldova, cu rolul de a promova și apăra drepturile omului. În perioada pandemiei de COVID-19, rolul Ombudsmanului a devenit esențial, dat fiind că societatea au întâmpinat provocări fără precedent.

Ombudsmanul din Moldova a observat în 2020 multiple încălcări ale drepturilor omului și restricții excesive asupra libertăților și proceselor democratice. Pandemia de COVID-19 a agravat sărăcia, inegalitatea, discriminarea structurală și a înrăutățit situația drepturilor omului în general.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii generale. După examinarea numeroaselor documente din România, Republica Moldova și UE, se constată că pandemia de COVID-19 a avut efecte majore globale, afectând milioane de oameni și generând crize în sănătate, economie, social și umanitar. Aceasta a provocat tensiuni în guvernarea globală, influențând politicile externe și de securitate ale UE. Pandemia a accentuat inegalitățile la nivel mondial, având un impact major asupra celor mai vulnerabile grupuri, inclusiv migranții.

Fiind un eveniment de o asemenea magnitudine, pandemia a fost subiectul a numeroase cercetări care a-u străduit să-i înțeleagă mai bine cauzele, modul de manifestare, efectele și consecințele. Un loc important în cadrul acestor cercetări revine modului în care drepturile și libertățile fundamentale au fost afectate de măsurile adoptate de statele din întreaga lume pentru combaterea epidemiei.

În contextul pandemiei de COVID-19, guvernele europene au adoptat măsuri de sănătate publică ce au limitat drepturile individuale pentru a opri extinderea bolii. Deși multe dintre aceste restricții erau justificate, unele erau excesive sau nu țineau cont de costurile asupra grupurilor vulnerabile. Pandemia a accentuat inegalitățile existente și a afectat drepturi precum libertatea de întrunire, circulație, economică, religioasă și dreptul la vot. Totuși, deși pandemia și măsurile de control au pus la încercare drepturile omului, acestea nu reprezintă un impediment în adoptarea măsurilor necesare pentru combaterea virusului.

Măsurile luate pentru a combate COVID-19 au influențat profund democrația, statul de drept și drepturile fundamentale, limitând drepturi precum libertatea de circulație, de exprimare sau de întrunire. Multe țări din Uniunea Europeană au reintrodus controale la frontiere, impus autoizolări și interzis deplasări neesențiale, afectând în mod special libertatea de circulație. Măsurile adoptate în contextul pandemiei au avut diferite grade de impact asupra drepturilor fundamentale: moderat - control sanitar la frontiere, interdicția pentru evenimente mari, recomandări preventive, cu efecte severe pentru grupurile vulnerabile ; considerabil: Închidere parțială a frontierelor, limitarea adunărilor, suspendarea cursurilor școlare și închiderea afacerilor non-esențiale; ridicat - ajoritatea frontierelor închise, mobilitatea persoanelor strict limitată, majoritatea afacerilor închise, școli suspendate; extrem - obilitate aproape complet interzisă, frontiere închise total, adunări interzise, doar afaceri esențiale funcționează, școli suspendate.

Libertatea de întrunire și de asociere, piloni ai democrației, au fost serios afectate în UE datorită măsurilor de distanțare socială. Unele țări au permis întrunirile cu respectarea distanțării, altele le-au interzis. Măsurile anti-Covid-19 au compromis accesul egal la îngrijire medicală, vizând în special grupuri vulnerabile. Penuria de medicamente și realocarea resurselor au prejudiciat și persoane cu alte afecțiuni.

Îndeplinirea obiectivelor tezei. Lucrarea de față și-a propus să analizeze în mod comparativ situația drepturilor omului în timpul pandemiei de Covid-19 în România, în Republica Moldova, dar și în Uniunea Europeană în ansamblul ei. În acest scop, am

investigat peste o sută de acte juridice, rezoluții, rapoarte, orientări, informări etc. emise în cele trei entități în timpul pandemiei de Coronavirus. La elaborarea lucrării am folosit și experiența anterioară acumulată în cercetare, valorificată sub forma unor articole științifice citate cu referire la chestiuni precum restrângerea activității de mișcare în timpul pandemiei, derogarea de la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și activitatea avocatului poporului.

Analizând măsurile adoptate de România și Republica Moldova în timpul pandemiei de Coronavirus, s-au identificat asemănări și diferențe:

- Ambele țări au adoptat măsuri excepționale, cu România invocând articolul 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, provocând dezbateri ample.
- Principiul neschimbat este că articolul 15 nu permite suspendarea principiilor democratice sau a drepturilor fundamentale.
- Atât România, cât și Republica Moldova au declarat stări de urgență și au impus măsuri precum carantina și limitarea libertății de mișcare.
- Autoritățile din ambele țări au fost criticate pentru gestionarea pandemiei și pentru lipsa de transparență.
- Ambele state sunt legate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și trebuie să respecte drepturile omului, chiar și într-o criză.
- Curtea Constituțională din România a avut un rol activ, declarând unele măsuri ca fiind neconstituționale.
- Deși ambele țări au impus restricții, în Republica Moldova acestea au fost mai severe și au durat mai mult. În plus, în Moldova s-au raportat mai multe cazuri de abuz din partea forțelor de ordine comparativ cu România.

Lucrarea a analizat impactul pandemiei COVID-19 asupra drepturilor omului în Uniunea Europeană. Deși măsurile adoptate de statele membre pentru a controla virusul au fost esențiale, ele au influențat semnificativ drepturi precum cel la sănătate, libertatea de circulație și dreptul la muncă. Pandemia a accentuat inegalitățile și a adus în prim-plan numeroase probleme legate de drepturile omului.

Prin prezenta lucrare ne-am străduit să contribuim la mai buna înțelegere a unor probleme și fenomene care au influențat dramatic societatea în ultimii ani. Datorită magnitudinii fenomenului și faptului că unele consecințe încă nu s-au manifestat pe deplin, rămân încă numeroase aspecte care pot fi investigate cu referire la drepturile omului în perioade de mare risc. Suntem în măsură, prin urmare, să formulăm următoarele **recomandări** :

- Realizarea unei cercetări ample în mediile academice privind drepturile omului.
- Guvernele să acționeze cu transparență și responsabilitate, furnizând informații corecte publicului și fiind supuse monitorizării independente.
- Statul de drept trebuie respectat, iar măsurile adoptate să fie legale, necesare și proporționale.

- Protejarea grupurilor vulnerabile, cum ar fi vârstnicii și refugiații, pentru a le asigura siguranța și a evita discriminarea.
- Asigurarea accesului la servicii esențiale pentru toți, inclusiv asistență medicală și vaccinuri.
- Tratatamentul fiecărei persoane cu respect și demnitate, asigurându-se că restricțiile sunt proporționale și necesare.
- Promovarea cooperării internaționale, prin schimbul de informații și ajutor reciproc, pentru a asigura respectarea drepturilor omului la nivel global.

BIBLIOGRAFIE

Acte normative, rapoarte, informări

1. *A fost declarată stare de urgență pe teritoriul Republicii Moldova, în legătură cu situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19* [citată 16 nov. 2022] disponibil la <https://old.msmps.gov.md/ro/content/fost-declarata-stare-de-urgenta-pe-teritoriul-republicii-moldova-legatura-cu-situatia>
2. Anexa nr. 1/2020 la Decretul nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României - MĂSURI de primă urgență cu aplicabilitate direct, emis de Președintele României.
3. Anexa nr. 1/2020 la Decretul nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României - MĂSURI de primă urgență cu aplicabilitate direct, emis de Președintele României
4. Anexa nr. 1/2020 la Decretul nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României - MĂSURI de primă urgență cu aplicabilitate direct, emis de Președintele României
5. Apel public cu privire la abordarea bazată pe drepturile omului în hotărârile Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică (CNESP) [citată 23 martie 2023] disponibil la <https://cpr.md/2021/11/22/apel-public-cu-privire-la-abordarea-bazata-pe-drepturile-omului-in-hotararile-cnesp/>
6. Avocatul Poporului: Orice Eliberare Din Funcție A Unui Angajat Pe Motivul Refuzului De A Se Vaccina Este Ilegală [citată 14 iulie 2023] disponibil la <http://ombudsman.md/news/avocatul-poporului-orice-eliberare-din-functie-a-unui-angajat-pe-motivul-refuzului-de-a-se-vaccina-este-ilegala/>
7. Borkowski, P. et al. Lockdowned: Everyday mobility changes in response to COVID-19. În: *Journal of Transport Geography*, Vol. 90, January 2021.
8. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, disponibilă la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT>
9. Comisia națională extraordinară de sănătate publică Hotărâre nr. 6 din 10 martie 2020 privind evoluția situației epidemiologice a infecției COVID-19 [citată 23 martie 2023] disponibil la https://gov.md/sites/default/files/hot_cnesp_nr.6.pdf
10. Comisia națională extraordinară de sănătate publică Hotărâre nr. 6 din 10 martie 2020 privind evoluția situației epidemiologice a infecției COVID-19 [citată 23 martie 2023] disponibil la https://gov.md/sites/default/files/hot_cnesp_nr.6.pdf
11. Comment transmitted by Armengot Iborra, Ministerio de Justicia, Letrado de la Administración de Justicia Asesor, Spain [citată 15 mai 2023] disponibil la <https://www.coe.int/en/web/cepej/compilation-comments#Spain>
12. Comment transmitted by Massimiliano Blasone, Attorney at law, authorized to defend before the Supreme Court, Member of the Commission of the Bar Association of Trieste for the study of executive procedures, 23 April 2020

- [citat 15 mai 2023] disponibil la <https://www.coe.int/en/web/cepej/compilation-comments#Italy>
13. Commission COVID-19 Guidelines for border management measures to protect health and ensure the availability of goods and essential services, C (2020) 1753, 16.3.2020 [citat 14 iunie 2022] disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0316%2803%29>
 14. Communication from the Commission Guidelines on protection of health, repatriation and travel arrangements for seafarers, passengers and other persons on board ships 2020/C 119/01 [citat 12 iunie 2021] disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0414%2801%29>
 15. Comunicat de presă al CCR, 20.10.2020 [citat 14 iulie 2023] disponibil la <https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/10/Comunicat-de-presa-20-octombrie-2020-1.pdf>
 16. Comunicat de presă al CCR, 25 iunie 2020 [citat 14 iulie 2023] disponibil la <https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/06/Comunicat-de-presa-25-iunie-2020.pdf>
 17. Comunicat de presă: ”Avocatul Poporului monitorizează cu atenție respectarea drepturilor și libertăților fundamentale pe durata stării de urgență”, 17 martie 2020 disponibil la www.avp.ro.
 18. CONSILIUL EUROPEI. Convenția europeană a Drepturilor Omului [citat 3 mai 2021] disponibilă la https://www.echr.coe.int/documents/d/echr-convention_ron
 19. Coronavirus pandemic in the EU. Fundamental rights implications. Bulletin 1, 1 February-20 March 2020 [citat 13 iunie 2021] disponibil la <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>
 20. Coronavirus pandemic in the EU. Fundamental rights implications. Bulletin 1, 1 February-20 March 2020 disponibil la <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>
 21. Council conclusions on a human-rights-based post-COVID-19 recovery, approved by the Council at its 3785th meeting held on 22 February 2021 [citat 15 mai 2023] disponibil la <https://www.consilium.europa.eu/media/48558/st06324-en21.pdf>
 22. COVID-19 contact tracing and warning apps [citat 12 iunie 2021] disponibil la https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response/travel-during-coronavirus-pandemic/contact-tracing-and-warning-apps-during-covid-19_en
 23. Covid-19 Guidelines for border management measures to protect health and ensure the availability of goods and essential services 2020/C 86 I/01 [citat 25

- iunie 2021] disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0316%2803%29>
24. Decizia nr. 152 din 6 mai 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.9, art.14 lit.c1)-f) și ale art.28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență și a ordonanței de urgență, în ansamblul său, precum și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.34/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, în ansamblul său Publicată în Monitorul Oficial nr.387 din 13.05.2020 [citată 14 iulie 2023] disponibil la http://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/06/Decizie_152_2020.pdf
 25. DECIZIA nr.157 din 13 mai 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.2 lit.f) și ale art.4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență [citată 14 iulie 2023] disponibil la http://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/05/Decizie_157_2020.pdf

Cărți și articole științifice

1. ALEMANN, A. The European Response to COVID-19: From Regulatory Emulation to Regulatory Coordination? In: *European Journal of Risk Regulation*, 11(2), 2020, 307-316. [citată 26 nov. 2022] disponibil la doi:10.1017/err.2020.44
2. BAST, J. et al. *Human Rights Challenges to European Migration Policy. REMAP Project, Stiftung Mercator*. Giessen: Justus Liebig University, 2020 [citată 16 dec. 2022] disponibil la <https://www.stiftung-mercator.de/de/publikationen/human-rights-challenges-to-european-migration-policy/>
3. BOGDAN, D., TEODORESCU, A. M. M. Starea de urgență, România și CEDO. In: *Revista Universul Juridic*, 25 martie 2020, pp. 1-9 [citată 26 nov. 2020] disponibil la <https://www.universuljuridic.ro/>
4. BULGARU, A., BERNA, M. Problematika respectării demnității umane în condiții de criză din perspectiva implicațiilor etico-juridice generate de pandemia de Covid-19. În: *Drepturile Omului* 2/2020 [citată 12 iul. 2022] accesibil la <http://www.revistadrepturileomului.ro/>
5. CORMACAIN, R. Keeping Covid-19 emergency legislation socially distant from ordinary legislation: principles for the structure of emergency legislation. În: *The Theory and Practice of Legislation*, 2020, VOL. 8, NO. 3, 245–265 [citată 18 august 2022] disponibil la <https://ukconstitutionallaw.org/2020/07/10/ronan-cormacain-social-distancing-of-emergency-legislation-during-the-covid-19-pandemic/>

6. DASCALU, S. The Successes and Failures of the Initial COVID-19 Pandemic Response in Romania. În: *Front. Public Health*, 10 July 2020 [citată 12 iul. 2022] disponibil la <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2020.00344/full>
7. DONOS, V. Metodologia cercetării juridice a ”Responsabilității și răspunderii aleșilor poporului într-un stat de drept”. În : *Legea și viața*, Martie 2020 [citată 12 iunie 2021] disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-28_15.pdf
8. DUMINICĂ, R. Derogarea de la Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în contextul pandemiei de coronavirus. În *Revista Universul Juridic*, nr. 5, mai 2020, pp. 141-152 [citată 3 mai 2021] disponibil la <https://www.universuljuridic.ro/>
9. FERHANI, A., RUSHTON, S. The International Health Regulations, COVID-19, and bordering practices: Who gets in, what gets out, and who gets rescued? În: *Contemporary Security Policy*, Volume 41, 2020 - Issue 3, p. 458-477.
10. GRAMMA, R., CERNAUȚEANU, E. Accesul la serviciile esențiale de sănătate în contextul pandemiei Covid-19, Chișinău 2021, p. 23 [citată 14 iulie 2023] disponibil la <https://www.researchgate.net/publication/357870132>
RAPORT_Accesul_la_servicii_esentiale_de_sanatate_in_contextul_pandemiei_COVID-19
11. IOAN, Gh. Zădărnicierea combaterii bolilor. In: *Revista Universul Juridic*, nr. 3, martie 2020, pp. 7-27 [citată 12 iul. 2022] disponibil la <https://revista.universuljuridic.ro/>
12. KIRCHNER, S. *Governing the Crisis: Law, Human Rights and COVID-19*. Münster: LIT Verlag, 2021.
13. MANDA, C. et al. *Ombudsmanul - instituție fundamentală a statului de drept*. București : Lumina Lex, 1997, p. 45.
14. RUSU, S., CATAN, A. Respectarea drepturilor omului în timpul pandemiei de Covid-19, Conferința "Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală", Chișinău, Moldova, 8-9 decembrie 2022, p. 370-378 [citată 12 iul. 2022] disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-370-378.pdf
15. ȘANDRU, A. Măsura arestului preventiv în contextul unei pandemii globale. În: *Vector European*, 2021, nr. 1, pp. 50-52. ISSN 2345-1106.
16. ȘANDRU, D. M. Tipologia protecției datelor cu caracter personal în situații de criză medicală: coronavirus COVID-19 (The Typology of Personal Data Protection in Situations of Medical Crisis: Corona Virus COVID-19) (April 15, 2020). În: *Pandectele romane*, nr. 1/2020, p. 28-43 [citată 2 feb. 2023] disponibil la <https://ssrn.com/abstract=3598776>
17. SCHEININ, M., MOLBÆK-STEENSIG, H. *Pandemics and Human Rights: Three perspectives on human rights assessment of strategies against COVID-*

19. European University Institute - Department of Law, 2021 [citat 18 august 2022] disponibil la <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/69576>
18. ȘCHIOPU, S. D. Despre (im)posibilitatea reținerii infracțiunii de zădărnărire a combaterii bolilor în cazul persoanelor infectate cu SARS-CoV-2 care au refuzat internarea în perioada stării de urgență. În : *Revista Dreptul*, 11/2020, p. 132-149.
19. SHEININ, M. COVID-19 Symposium: To Derogate or Not to Derogate? În: *Opinio Juris*, April 20, 2020 [citat 18 august 2022] disponibil la <https://opiniojuris.org/2020/04/06/covid-19-symposium-to-derogate-or-not-to-derogate/>
20. THOMSON, S. COVID-19 Emergency Measures Are Hurting Democracy Globally. In: *American Journal of Public Health*, Vol. 110, Iss. 9, (Sep 2020): 1356-1357 [citat 14 iunie 2022] disponibil la <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32783719/>
21. TZEVELEKOS, V. P., DZEHTSIAROU, K. Normal as Usual? Human Rights in Times of Covid-19. In: *European Convention on Human Rights Law Review*, 2020, 1(2), 141-149 [citat 16 nov. 2022] disponibil la <https://doi.org/10.1163/26663236-00102001>
22. TZEVELEKOS, V., DZEHTSIAROU, K. Normal as Usual? Human Rights in Times of covid-19. În: *European Convention on Human Rights Law Review* 1.2 (2020): 141-149.
23. VERITER, S. L. et al. Tackling COVID-19 Disinformation: Internal and External Challenges for the European Union. In: *The Hague Journal of Diplomacy* 15 (2020) p. 569-582.
24. VERTEȘ, A. Despre limitele constituționalismului în starea de excepție. În : *Drepturile Omului*, 2/2020 [citat 12 iul. 2022] accesibil la <http://www.revistadrepturileomului.ro/>
25. ZIDARU, R. Restrângerea exercițiului libertății religioase în preajma sărbătorilor pascale – o analiză critică. În: *Juridice*, 05.05.2020 [citat 23 martie 2023] disponibil la <https://www.juridice.ro/681795/restrangerea-exercitiului-libertatii-religioase-in-preajma-sarbatorilor-pascale-o-analiza-critica.html>.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

- Ceban Cristina, Doltu Mihai, Acțiuni ale avocatului poporului din România pentru protecția drepturilor omului în timpul pandemiei de COVID-19, în "Rolul instituțiilor democratice în asigurarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului", Materiale ale mesei rotunde dedicate Zilei internaționale a drepturilor omului, Chișinău, 8 decembrie 2020, Chișinău, 2021, p. 80-86.
- Mihai Doltu, "Chestiuni referitoare la restrângerea dreptului la libera circulație în uniunea europeană în timpul pandemiei de Covid-19", în "Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene", conferință științifică internațională (2020 ; Chișinău). Promovarea valorilor socioeconomice în contextul integrării europene / Promotion of social and values in the context of European integration : International Scientific Conference, Chișinău, Cazan, Galați, 11 decembrie 2020, p. 105-112.
- Mihai Doltu, "Derogation from the European Convention of Human Rights During the Coronavirus Pandemic in Romania", în International Relations 2021: Current issues of world economy and politics. Proceedings of scientific works from the 22nd International Scientific Conference 2nd – 3rd December 2021, Publishing Ekonóm, 2021, p. 196-202. https://fmv.euba.sk/www_write/files/veda-vyskum/konferencia-smolenice/2021/zborn%C3%ADk.pdf
- Mihai Doltu, Cristina Ceban, "Impactul pandemiei de Covid-19 asupra mediului european de securitate", în Materialele conferinței științifice cu participare internațională "Dezvoltarea armatei naționale în contextul aprofundării reformelor democratice", Ediția a VI-a, Chișinău, 2021, p. 249-252.
- Mihai Doltu, "Limitarea drepturilor omului în timpul pandemiei de Covid-19 și mediul european de securitate", în Dezvoltarea armatei naționale în contextul aprofundării reformelor democratice, ediția a VII-a. Materialele conferinței științifice cu participare internațională, Chișinău, 2022, p. 65-72.
- Mihai Doltu, "Actions taken by the Ombudsman of the Republic of Moldova to protect human rights during the Covid-19 pandemic" în International Journal of Communication Research, Vol 15 Issue 2023/3, disponibil la <https://www.ijcr.eu/index.php?link=articole&anul=2023&nr=3&vol=15#a6>
- Mihai Doltu, "Human Rights during Public Health Crises" – acceptat pentru publicare la Transylvanian Review.
- Mihai Doltu, "Actions taken by the Ombudsman of the Republic of Moldova to protect human rights during the Covid-19 pandemic" în International Journal of Communication Research, Vol 15 Issue 2023/3, disponibil la <https://www.ijcr.eu/index.php?link=articole&anul=2023&nr=3&vol=15#a6>

Adnotare

Doltu Mihai, "Drepturile omului și măsurile pentru combaterea pandemiei COVID-19 în Uniunea Europeană, România și Republica Moldova - o abordare comparativă". Teză de doctorat în Științe juridice, Specialitatea științifică: 552.08.

Drept internațional și european public. Școala doctorală Științe Juridice a Universității de Studii Europene din Moldova. Chișinău, 2023

Structura tezei: Patru capitole, Introducere, Concluzii generale și recomandări, Bibliografie cu 199 de titluri (127 acte normative, rapoarte, orientări etc. și 72 lucrări de specialitate). Rezultatele obținute au fost valorificate în opt articole științifice.

Cuvinte cheie : drepturi și libertăți fundamentale, pandemia de Covid-19, Uniunea Europeană, România, Republica Moldova, restricții, abordare comparativă.

Scopul lucrării : lucrarea de față își propune să analizeze în manieră comparativă modul în care măsurile adoptate împotriva pandemiei de Covid-19 au afectat drepturile omului, la nivelul României, al Republicii Moldova dar și la nivelul Uniunii Europene ca entitate distinctă.

Obiectivele cercetării : Examinarea măsurilor de combatere a pandemiei. Analiza impactului acestor măsuri asupra drepturilor omului.

Noutatea și originalitatea științifică: Contribuție la cercetarea unor evenimente și aspecte de maximă actualitate și relevanță pentru perioada actuală. Perspectiva comparativă aplicată situației drepturilor omului din România, Republica Moldova și Uniunea Europeană. Contribuție la înțelegerea importanței respectării drepturilor și libertăților fundamentale ca principiu călăuzitor în abordarea oricăror politici de stat.

Rezultatul/rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante : investigarea comparativă realizată în urma cercetării situației drepturilor omului în cele trei entități menționate ; considerăm că această abordare e cea mai potrivită pentru a produce concluzii pertinente.

Semnificația teoretică : lucrarea oferă repere teoretice pentru orice cercetare care în vedere investigarea comparativă a unor realități juridice.

Valoarea aplicativă : prezenta lucrare poate servi ca material de referință atât pentru specialiștii din mediul academic cât și pentru practicieni.

Implementarea rezultatelor științifice: prin publicarea acestora sub forma unui volum de specialitate; prin aprofundarea în continuare a acestei linii de cercetare.

АННОТАЦИЯ

Долту Михай, "Права человека и меры по борьбе с пандемией COVID-19 в Европейском союзе, Румынии и Республике Молдова - сравнительный подход". Докторская диссертация по юридическим наукам, научная специальность: 552.08. Международное и европейское публичное право. Докторская школа юридических наук Университета европейских исследований Молдовы. Кишинев, 2023 г.

Структура диссертации: четыре главы, введение, общие выводы и рекомендации, библиография, включающая 199 наименований (127 нормативных актов, докладов, методических рекомендаций и т.д. и 72 специализированные работы). Полученные результаты использованы в восьми научных статьях.

Ключевые слова: основные права и свободы, пандемия Ковид-19, Европейский союз, Румыния, Республика Молдова, ограничения, сравнительный подход.

Цель работы: В данной работе ставится задача сравнительного анализа того, как меры, принятые против пандемии Ковид-19, повлияли на права человека в Румынии, Республике Молдова и Европейском союзе как отдельном субъекте.

Задачи исследования: Изучить меры по борьбе с пандемией. Проанализировать влияние этих мер на права человека.

Научная новизна и оригинальность: Вклад в исследование событий и проблем, имеющих наибольшую актуальность и значимость для текущего периода. Сравнительный подход к ситуации с правами человека в Румынии, Республике Молдова и Европейском союзе. Вклад в понимание важности уважения основных прав и свобод как руководящего принципа в подходе к любой государственной политике.

Полученный результат/результаты способствуют решению важной научной проблемы: сравнительное исследование, проведенное по результатам изучения ситуации с правами человека в трех указанных субъектах, мы считаем наиболее подходящим для получения соответствующих выводов.

Теоретическая значимость: работа дает теоретические ориентиры для любых исследований, направленных на сравнительное изучение правовых реалий. Прикладное значение: работа может служить справочным материалом как для научных, так и для практических работников.

Реализация научных результатов: публикация в виде научного сборника; дальнейшее углубление данного направления исследований.

Annotation

Doltu Mihai, "Human rights and measures to combat the COVID-19 pandemic in the European Union, Romania and the Republic of Moldova - a comparative approach". PhD thesis in Legal Sciences, Scientific speciality: 552.08. International and European public law. Doctoral School of Legal Sciences of the University of European Studies of Moldova. Chisinau, 2023

Thesis structure: Four chapters, Introduction, General conclusions and recommendations, Bibliography with 199 titles (127 normative acts, reports, guidelines, etc. and 72 specialized works). The results obtained were used in eight scientific articles.

Key words: fundamental rights and freedoms, Covid-19 pandemic, European Union, Romania, Republic of Moldova, restrictions, comparative approach.

Aim of the paper: This paper aims to analyse in a comparative manner how the measures adopted against the Covid-19 pandemic have affected human rights in Romania, the Republic of Moldova and the European Union as a distinct entity.

Research objectives: To examine measures to combat the pandemic. To analyse the impact of these measures on human rights.

Scientific novelty and originality: Contribution to the research of events and issues of the utmost topicality and relevance for the current period. Comparative perspective applied to the human rights situation in Romania, the Republic of Moldova and the European Union. Contribution to the understanding of the importance of respect for fundamental rights and freedoms as a guiding principle in the approach to any state policy.

Result/results obtained contributing to the solution of an important scientific problem: comparative investigation carried out following research on the human rights situation in the three entities mentioned; we consider this approach to be the most appropriate to produce relevant conclusions.

Theoretical significance: the paper provides theoretical guidelines for any research aimed at the comparative investigation of legal realities.

Applicative value: this paper can serve as reference material for both academics and practitioners.

Implementation of the scientific results: by publishing them in the form of a scholarly volume; by further deepening this line of research.

DOLTU MIHAI

DREPTURILE OMULUI ȘI MĂSURILE PENTRU COMBATEREA PANDEMIEI COVID-19 ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ, ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA - O ABORDARE COMPARATIVĂ

Specializarea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL SI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar:	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj 30 ex.
Coli de tipar:	Comanda nr.

© DOLTU MIHAI 2024

Editura
Tipografia "Pulsul Pieței"
Chișinău, str. Gh. Iablocikin, 5